

רש"י

מסורת הש"ס

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

ר"ן

ל"ו

עין משפט
נר מצוה

אם היה כהן. המדיר: יורוק עליו דם חטאטו ודם אשמו. קמני סמם דמשמע כל חטאות ואשמות ואע"ג דלא מחוסרי כפרה נינהו: לא לעולם שלוחי דין נינהו ומאי דם חטאטו ודם אשמו דקמני חטאטו של מזורע כו' דהיינו מחוסרי כפרה וכו' וה"ה לגדול: מוידין חייבין.

לשם קרבן לבעלים: לתקוני שוטיך. שלח ולא לעוותי: אמרי. לעולם שלוחי דין נינהו ולהכי פיגולו פיגול: לא יחשב לו. פיגול יהיה מכל מקום: אלא מעשה. יציא אדם אפי' חטאת חלז על חזירו שכן מציא קרבן על אשמו שוטה דמשמע כל קרבנות שהיא חייבת אפי' אם אכלה חלז: ומתקן (ו) רבי יוחנן אשמו שוטה סיני דמי. סתם מחויבת קרבן אי לאכלה כו'. פסול. הקרבן דהואיל ונדמה כשנשתייט דלאו כח קרבן היא ידחה התם נמי גבי אשה הואיל ונדחת נשעת אכילה נדחת מהכל ואין אדם מציא קרבן חלז על אשמו שוטה. וליכא למיירא מהכא וכי קאמינא דלר' יהודה הא דמציא קרבן על אשמו שוטה כגון זכא או יולדת או מזורעת: וקפרינן נמי יציא אדם כו'. אלמא אמר ר' אלעזר הפריש פסח על חזירו שלא מדעתו כו': אמר רבי זירא שם לזיס אכזב. דמשמע אדם מציא פסח ושוחט על בניו ועל בנותיו הקטנים: לאו דאורייתא הוא. (א) להכי הפריש פסח על חזירו לא עשה ולא כלום: וממאי. דלאו דאורייתא הוא מדתקן וכו': ואי אמרם שם לזיס אכזב. דאדם שוחט על בניו הקטנים דאורייתא: על ציטא קאי ומזוי להו. כלומר היאך יכול זה לזכות את אחיו מאחר שנשחט והא' תנן (פסחים פט.) נמנין ומושכין ידיה עד שיטחט אלף אמוניו להו לאחר שחטתו לאו דאורייתא וכן משמע דמזנין דבניו קטנים מייירא אלא. הואיל ולא דאורייתא הוא למה ליה לאזהרן למימר הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס לירושלים כדי לזרזן בנאות: טעמא נמי הכי. כדי לזרזן קאמר מדקאמר צנים שפלים ולא קאמר וצנים לא ילא ידי חובתן מכלל דלא מוחייבי מדאורייתא אלא לזרזן קאמר: כיון

אלא מעשה יציא אדם פסח על חזירו. לזיר דידך דדנית אפסר משאי אפשר: לא עשה כלום. שזריך סימנה עמהם מדעתו: איר זירא שם לזיס אכזב. דמשמע לאו דאורייתא. לעולם כזי הא' דנין ומיחו מפסח לא מני למידק דשה לזיס אכזב לאו דאורייתא דמן התורה אין הקטנים לזירין להמנות בשה עס בני חזורה אלא אוכלין ממנו אף על פי שלא נמנו עליו דאף על גב דאין פסח נאכל אלא למנויי ה"מ בראויין להמנות אכל קטנים דלאו בני הכי לית לן בה: הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים. אמר לבניו הריני עולה לירושלים ולאחר שאהיה שם אשחוט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון: על בשרא קאי. כשעלה זה כר נשחט ואם כן היאך נמנה עליו והכמדי מנהיג משא [שמות יב] ודרשין מחיותא דשה (פסחים פט.) ומזוי לטון. בתמייה. היאך האז מוכה לאחד מבניו אחר שחטתו. א"י הא' ומוכה להם אההוא בן שעולה ראשון קאי היאך מוכה לאחיו דבשלמא איהו זכי דאיכא למימר כיון שעלה ראשון הוצרך כשנשחט הפסח עליו נשחט אכל היאך מוכה לאחיו והכי מוכה סוגיין דפרק כל הגט (גיטין דף כה.) כדי לזרזן. שיהי רגילין להזדרז בנאות: ונמלאו צנום וריווה. ולא קמני צנום זכא אלא לא נמנין אלא לזרזן בנאות: ארביעא

מוסף רש"י

הבהנים שפיגולו במקדש. קרבנות ששחטו חקוקים לאכול מהם חוץ למנום ולא הורזו לבעלים. מוידין. שידע שפסולים כן. חייבין. לטלם דמיניהם לבעלים. שהי לזירין להביא אחריהם. ואי נמי נדמה היא. קשה צנינו של הקריב קרבנו. שהי להביא דורון היה במקדש (גיטין ג.) חייבין לטלם לבעלים דמי קרבן (שפיגולו פיגול.) שפיגולו פיגול. שזגין ואין לזיר לומר מוידין (שם.) ונשתמדה. דמה. דנענין דעת. במסכת ערכין פסקה משקלי עלי (בבבא יב.) ודודו ונשתמדה. שקט משעמומו. כמו (שעיה יג) על הר געס. דמתרגם על טורא גלויא (בבבא יט.) על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים. יא' מננה עליו. ואין מקנה לו גליון בשעת שחטתו (גיטין כה.) משמע הבית מזהיט של זה יוכלו להשתטע ולהמנות עליו ולא אחר שנשחט: בנות דריות ובנים שפלים. ולא קמני צנום וזכות וצנים אין וזכין:

מתיב רב שימי בר אבא אם היה כהן זורק עליו דם חטאטו ואשמו. איכא מאן דאמר דמדאומיב רב שימי בר אבא מצרייתא ולא אומיב ממנתי' ש"מ דלא גרס במתניתין חטאות ואשמות. ואי מהא לא אירא דהאי דלא אומיב ליה ממנתי' משום דכיון דתנא להו בדיי קיני זצין ממילא מוכח דחטאות ואשמות

דמזורע קאמר אכל ממתינא דתני סתמא זורק דם חטאטו ואשמו משמע ליה דבכל חטאות קאמר ואפי' הכי שני ליה דם חטאטו ואשמו של מזורע קאמר: סגן הכהנים שפגלו במקדש וכו' אא"צ שלוחי דשמיא נינהו היינו שפגול פגול דרממנא שוניהו שלוחי לכל מילי: אלא א"א שלוחי דין נינהו אמאי פגול פגול. שוגג הוא [דקשה] ליה צלמא צמוד נהי דשלוחי דין נינהו פיגול פיגול דכיון שפגול צמוד אינו עושה שליחותו אלא אדעתא דנפשיה קעביד וק"ל צפ"צ דחולין (דף ג.) דאדם אוסר דבר שאינו שלו על ידי מעשה אכל בשוגג אי שלוחי דין נינהו אמאי פגול פיגול פיגול דהא כיון דשוגג הוא לאו אדעתא דנפשיה קעביד שמתכוין הוא לעשות שליחותו ולימא שלח שוטיך לתקוני ולא לעוותי. ודמי' שאני גבי פגול דאמר קרא וכו' הלכך צעין הכא לא איפשיטא ומיחו נהי דהכא לא איפשיטא לה מההיא דפ"ק דקדושין מוכח דשלוחי שמיא נינהו וכמו שכתבתי משלה: גופא א"ר יוחנן סגן לזירין דעם וכו'. הקסו בתוס' התנן ומיימי לה צפרק האיש מקדש (קדושין נה.) בהמה שנמלאת מירושלים למגדל עדר זכרים לעולות כלומר ויקרבו אלמא אין לזירין דעת ומיזרו דהתם שאני דכיון שנאחד דעת צעלים הוא שכל כהן שירצה להקריב יקריב: אלא מעשה יציא אדם חטאת חלז על חזירו אלמא אמר רבי אלעזר וכו' לא עשה ולא כלום. משום דאין דנין אפשר משאי אפשר: אשמו שוטה סיני דמי. כלומר לעולם כזי הא' דנין אלא למאי דאמר לר' יהודה דאדם מציא על אשמו שוטה לא חטאת חלז קאמר אלא קרבן יולדת דחטאת חלז אי אפשר דהיינו דמי וכו' ויכין שהיא פטורה אי אפשר שיציא צעלה עליה:

אדם מביא קרבן על בניו בשוחן קטנים וכו' אמר רבי זירא שם לזיס אכזב. דמשמע לאו דאורייתא הוא. למה ליה לאזהרן למימר הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים כדי לזרזן בנאות: טעמא נמי הכי. כדי לזרזן קאמר מדקאמר צנים שפלים ולא קאמר וצנים לא ילא ידי חובתן מכלל דלא מוחייבי מדאורייתא אלא לזרזן קאמר: כיון אלא מעשה יציא אדם פסח על חזירו. לזיר דידך דדנית אפסר משאי אפשר: לא עשה כלום. שזריך סימנה עמהם מדעתו: איר זירא שם לזיס אכזב. דמשמע לאו דאורייתא. לעולם כזי הא' דנין ומיחו מפסח לא מני למידק דשה לזיס אכזב לאו דאורייתא דמן התורה אין הקטנים לזירין להמנות בשה עס בני חזורה אלא אוכלין ממנו אף על פי שלא נמנו עליו דאף על גב דאין פסח נאכל אלא למנויי ה"מ בראויין להמנות אכל קטנים דלאו בני הכי לית לן בה: הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים. אמר לבניו הריני עולה לירושלים ולאחר שאהיה שם אשחוט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון: על בשרא קאי. כשעלה זה כר נשחט ואם כן היאך נמנה עליו והכמדי מנהיג משא [שמות יב] ודרשין מחיותא דשה (פסחים פט.) ומזוי לטון. בתמייה. היאך האז מוכה לאחד מבניו אחר שחטתו. א"י הא' ומוכה להם אההוא בן שעולה ראשון קאי היאך מוכה לאחיו דבשלמא איהו זכי דאיכא למימר כיון שעלה ראשון הוצרך כשנשחט הפסח עליו נשחט אכל היאך מוכה לאחיו והכי מוכה סוגיין דפרק כל הגט (גיטין דף כה.) כדי לזרזן. שיהי רגילין להזדרז בנאות: ונמלאו צנום וריווה. ולא קמני צנום זכא אלא לא נמנין אלא לזרזן בנאות: ארביעא

אדם מביא קרבן על בניו בשוחן קטנים וכו' אמר רבי זירא שם לזיס אכזב. דמשמע לאו דאורייתא הוא. למה ליה לאזהרן למימר הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים כדי לזרזן בנאות: טעמא נמי הכי. כדי לזרזן קאמר מדקאמר צנים שפלים ולא קאמר וצנים לא ילא ידי חובתן מכלל דלא מוחייבי מדאורייתא אלא לזרזן קאמר: כיון אלא מעשה יציא אדם פסח על חזירו. לזיר דידך דדנית אפסר משאי אפשר: לא עשה כלום. שזריך סימנה עמהם מדעתו: איר זירא שם לזיס אכזב. דמשמע לאו דאורייתא. לעולם כזי הא' דנין ומיחו מפסח לא מני למידק דשה לזיס אכזב לאו דאורייתא דמן התורה אין הקטנים לזירין להמנות בשה עס בני חזורה אלא אוכלין ממנו אף על פי שלא נמנו עליו דאף על גב דאין פסח נאכל אלא למנויי ה"מ בראויין להמנות אכל קטנים דלאו בני הכי לית לן בה: הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים. אמר לבניו הריני עולה לירושלים ולאחר שאהיה שם אשחוט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון: על בשרא קאי. כשעלה זה כר נשחט ואם כן היאך נמנה עליו והכמדי מנהיג משא [שמות יב] ודרשין מחיותא דשה (פסחים פט.) ומזוי לטון. בתמייה. היאך האז מוכה לאחד מבניו אחר שחטתו. א"י הא' ומוכה להם אההוא בן שעולה ראשון קאי היאך מוכה לאחיו דבשלמא איהו זכי דאיכא למימר כיון שעלה ראשון הוצרך כשנשחט הפסח עליו נשחט אכל היאך מוכה לאחיו והכי מוכה סוגיין דפרק כל הגט (גיטין דף כה.) כדי לזרזן. שיהי רגילין להזדרז בנאות: ונמלאו צנום וריווה. ולא קמני צנום זכא אלא לא נמנין אלא לזרזן בנאות: ארביעא

ב א מיי פ"ט מהלכות
שוחטא דרבת הלכ' א:
בא ב א מיי פ"ט מהל'
חובל וזוקק בל' ד:
בב ד מיי פ"ט מהל'
פסולי המוקדשין
הלכ' א (ופ"ט מהל' שגגות
הלכה ג):
בג ה מיי פ"ט מהל'
שגגות הלכה ח
והפסק שחור ונחלה ע"ש
בכ"מ:
בד ו מיי פ"ט מהל'
קרבן פסח הלכה ח
ע"ש:

הגהות הב"ח
(א) גמ' שם לזיס אכזב
דאורייתא על בשרא קאי
ומזוי. יציא וז"ע דהרי
בגטין פ' כל הגט דף כ"ה
ומוקדשין ליה משום קושא
ו' דלזירי כסדר אימנה
עליהם מעיקרא ודלמא
לעולם דאורייתא הוא וז"ע
מלמדי קושא ו' בתוס'
דפסחים דף פ"ט ד"ה
אלא: (ב) ש"י ד"ה ומתקן
אשמו שוטה לר' יוחנן
הכי דמי: (ג) ד"ה לאו
דאורייתא ודלמא:

גליון הש"ס

גמ' שכן אדם מביא קרי
מזרי שוטה כו". קשה
לי הא' מה דלמדין לזיל
בני יולדת שכן מציא על
גבי יולדת כו"י היינו כיון
דחייבי קרבן דלשה על
בעלה מוקמי לקרא דחא
מורה היולדת לזכות אשמו
שוטה וכו"ש הר"ן שם
כלל בחבל דלא כמיז מורה
בניו וזירא ונאמנת כיון
מציא על אשמו שוטה כיון
דלזיר דעת ונלע"א:

תוספות

אם היה כהן. המדיר: יורוק עליו דם חטאטו ודם אשמו. קמני סמם דמשמע כל חטאות ואשמות ואע"ג דלא מחוסרי כפרה נינהו: לא לעולם שלוחי דין נינהו ומאי דם חטאטו ודם אשמו דקמני חטאטו של מזורע כו' דהיינו מחוסרי כפרה וכו' וה"ה לגדול: מוידין חייבין.

ראשון ראשון ורובו לאחר שחטתו, זכה בחלקו. דלמדין ים צריכה דבשעת שחטתו היה זה ראי לך ונשחט פסח זה עליו, ומוכה את אחיו עמו. לזכות בחלקו (גיטין כה.) כדי לזרזן במצות. ואיכא מהנה לאו כולן עליו משחט שחטתו, והא דקאמר על מי שיעלה ראשון, כלומר נראה איהו הא ראשון ולא הריעם מן כלל לזרזן קאמר, שחטתו כל אחד להיות ראשון ויהיה הא' ראש לאחיו שחט על ידו וכן הדינא (פסחים פט.) הניא מני הכי. דמשום וזירות נקט (שם) דלא נמנין אלא לזרזן ומיחו כוליה אמינא (גיטין כה.) ובנים שפלים. ולא קמני ונמלאו צנום וזכות בנפסא וצנים לא זכו (שם.)